

Smrt Solejmáního - definitivní konec Američanů v Iráku?

- CZ24 News | 7. ledna 2020

IRÁK: Ondřej Krátký píše o tom, za jakých okolností by se zabití iránského generála v Iráku mohlo stát určitou výhodou pro Bagdád i Teherán.

V hodinách následujících těsně po zabití Qásema Solejmáního bylo zajímavé sledovat tvítové výlevy zejména těch komentátorů, kterým smrt iránského generála způsobila upřímnou radost. K čelným takovým nadšencům se bezpochyby zařadil Jakub Szántó, který v návalech očividné euforie přirovnával iránského generála tu k Usámovi bin Ládinovi (v uniformě), tu k Heydrichovi. Dovedu si představit, že podobně infantilní nadšení zavládlo v maloměstáckých kruzích po celé západní hemisféře, když se bolívijským vojákům podporovaným CIA podařilo zabít Che Guevaru. Je si přitom nutné uvědomit, že pro ty, kteří zrovna nesdílejí světonázor agilního novináře, pyšníciho se tou výsadou, že „nahlédl za oponu války“, byl Solejmání v rámci nového antiimperálního boje nikoli padouchem, ale právě spíš někým podobným před padesáti lety v Bolívii skonavšímu argentinskému revolucionáři.

Trumpův argument, že Solejmání byl odstraněn proto, že chystal útoky na americké cíle v Iráku, je přitom vícenásobně lichý. Generál nikdy nic neplánoval či nevymýšlel pouze sám, a i kdyby čistě teoreticky ano, pak své plány v rámci prevence stejně sdílí s ostatními. Ze strany USA jde tedy spíš o vzkaz („máme vás na mušce“), případně hození rukavice („reagujte, abychom na vás, ideálně s dalšími blízkovýchodními spojenci, už konečně mohli zaútočit“).

K tomu ale asi nedojde. Ano, spontánní reakce lze očekávat na úrovni místních šíitských „zélóťů“ (viz metání kaťuší na americkou ambasádu), méně pravděpodobně v podobě spontánních akcí jednotlivců (šíité v tomto ohledu fungují trochu jinak, než sunnitě). O něco pravděpodobnější je (mediálně již dostatečně přetřásaná a analyzovaná) aktivizace (islámsky) revolučních buněk nejen v regionu, ale celosvětově; stále však nejspíš v duchu rčení, že nejlepší pomsta je ta za studena. Případně ta, která vlastně ani pomstou není, protože je ve své podstatě jen (legitimním) požadavkem.

Řeč je o kompletním stažení vojáků USA z Iráku. Můžeme-li připustit, že zabití Solejmáního je aktuální kulminací eskalační série započaté útokem jednotek Katáib Hizbulláh na základnu K1 u Kirkúku, stejně tak se můžeme - s Omarem Chajjámem - ptát: Kdo může za to, že jsem se připil? Já, číšník, či ten, kdo víno zasadil? Jinými slovy: kdyby Američané v Iráku nebyli, nebyl by ani útok na jejich základnu. Iráčtí proiránské šíité i Írán mohou být sice USA vděční minimálně za dvě zásadní věci. Jednak za koordinaci při likvidaci IS, ještě před tím pak samozřejmě a jednak za eliminaci Saddáma Husajna (s čímž souvisí i faktická - mj. totálně paradoxní - americká pomoc při zpřístupnění irácké moci proiránským šíitským frakcím). Ani to ale nic nemění na skutečnosti, že naprostá většina Iráčanů americkou přítomnost v zemi (jde stále ještě o cca přes 5000 vojáků, dále ještě o něco větší počet tzv. „kontraktorů“ - což může být kdokoli od reálného stavebního inženýra až po verbíře, instruktora sabotážní činnosti či rozvědčíka) vnímá jako okupační.

Nyní mají jak irácké proteheránské frakce, tak Írán sám zlatou příležitost k tomu, aby se Američanů v Iráku nadobro zbavili, a tím zemi získali pod ještě plnější kontrolu. Navíc pokud z Iráku odejdou americké síly, budou je pochopitelně následovat i všichni takoví (západní) spojenci, kteří jsou na ně v zemi organizačně navázáni. Jestliže se tedy Bagdád (s Teheránem za zády) rozhodnou jít touto cestou, mohlo by to pro iránské Revoluční gardy představovat řešení ne-li ideální, pak alespoň velmi střízlivě dosažené zadostiučinění. Taková „odplata“ by totiž byla jak založena na legitimním

a momentálně plně obhájitelném požadavku (extrémním způsobem víříte emoce + vraždíte lidi na našem území = jste bezpečnostním ohrožením), tak by přinášela dílčí strategickou výhodu (Irák by byl zbaven Američanů, čímž by mohl dále posílit vliv Íránu). Podstatné přitom je, že rukopis Teheránu by za takovým požadavkem byl zcela jasný; efekt pomsty za studena (se vším všudy, včetně neprokazatelného, přesto všem jasného autorství) by se tak dostavil naplno, zároveň v rekordně krátkém čase.

Írán má v irácké exekutivě dost sympatizantů - a tedy i pák - na to, aby něčeho takového dosáhl či aspoň proces důsledného odsunu Američanů ze země nastartoval. Otázkou možná je, zda není aktuální americká přítomnost v zemi podmíněna čímsi, co lze „obtížně rozporovat“, stejně tak ale platí, že jurisdikčně extrateritoriální zabíjení či jiné projevy okázalého ignorování místní zákonů jsou chováním, které v zásadě samo o sobě ruší jakákoli předchozí ujednání. Mimochodem právě takové chování amerických vojáků v Íránu do roku 1979 bylo jedním z důvodů touhy tamního lidu po pádu šáha, a tedy i důležitým vstupem pro úspěch Chomejního Islámské revoluce.

Na další vývoj mohou mít samozřejmě vliv další okolnosti a je tak otázkou, jaký postup nakonec irácká / iránská strana zvolí. Roli v konečném rozhodnutí může hrát i fakt, že dokud jsou Američané v Iráku, jsou zároveň latentními rukojmími, kteří nicméně mohou být využiti dle potřeby (boj proti IS, zdroj peněz apod.). Naproti tomu, pokud s konečnou platností odejdou, může se naopak Irák stát z území „okupovaného“ územím „obklíčeným“ (resp. „v hledáčku“) americkými pozicemi v sousedních státech (čemuž by napovídala i čerstvě avizovaný přesun dalších cca 3000 amerických vojáků na Blízký Východ).

Aktuálně nicméně drží Teherán v rukou cenný trumf, který může společně s Bagdádem přeměnit ve svou výhodu. A nejen v českých krajích přitom platí, že železo se má kout, dokud je žhavé.